



INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR,  
IDÉHISTORIA OCH RELIGION

# Vad är det barnen sjunger om? Teologin i psalmerna för barn och familj i 1986 års psalmbok

What are the children singing?  
The theology in hymns for children and families in  
the Swedish hymnbook from 1986

Ninnie Alstersjö

*Termin:* HT2019

*Kurs:* RT1400 Religionsvetenskap och teologi,  
examensarbete för kandidatexamen, 15 hp

*Nivå:* Kandidatuppsats

*Handledare:* Martin Westerholm

## **Abstract**

The Swedish hymnbook from 1986 includes a section with ten hymns for “children and families”. In addition to this, eight more hymns from other parts of the hymnbook are put forward as recommended for use with children. The purpose of this survey is to, from a critical perspective, examine the theology expressed in the eighteen hymns recommended for children.

The result of a qualitative content analysis shows a theology where God is represented exclusively by the Father and the Son. The Holy Spirit is not mentioned. Jesus Christ is described as both man and God, and described as both the Son and as a child. There are several gender markers when referring to God, all of them stressing the maleness of God. A number of the hymns refer to eschatology and emphasize the coming joy and happiness in heaven. The most evident theological theme concerns God’s wish for relation and nearness to people.

As the Swedish hymnbook is a confessional document for the Church of Sweden, there is reason to address the problems arising from the fact that the Holy Spirit is not mentioned in the hymns, as well as the fact that the language about God only uses male gender markers.

## Innehållsförteckning

<b>Abstract</b> .....	<b>2</b>
<b>1. Inledning</b> .....	<b>4</b>
<b>2. Syfte</b> .....	<b>5</b>
<b>3. Frågeställning</b> .....	<b>5</b>
<b>4. Avgränsning</b> .....	<b>5</b>
<b>5. Metod</b> .....	<b>6</b>
<b>6. Tidigare forskning</b> .....	<b>7</b>
<b>7. Material</b> .....	<b>9</b>
<b>8. Analys - nyckelbegrepp och kategorier</b> .....	<b>12</b>
<b>9. Teori</b> .....	<b>14</b>
9.1    Hög- och lågkristologi: vem Jesus Kristus var .....	14
9.2    Försoning och handling: Vad Jesus Kristus gör .....	14
9.3    Eskatologi .....	15
9.4    Kyriocentrism och könsmarkörer .....	15
<b>10. Analys - fördjupad analys av huvudkategorier</b> .....	<b>15</b>
10.1    Gud .....	15
10.2    Vem Jesus Kristus är i psalmen: sonen och barnet .....	16
10.3    Vad Jesus Kristus gör i psalmen: besökare och frälsare .....	17
10.4    Eskatologi .....	18
10.5    Könsmarkörer .....	19
10.6    Guds skapande av trygghet, närvaro och relation .....	21
10.7    Glädje och lycka .....	22
<b>11. Resultat</b> .....	<b>23</b>
<b>12. Diskussion</b> .....	<b>23</b>
12.1    Relationer .....	24
12.2    Den obefintliga Anden .....	25
12.3    Användningen av könsmarkörer .....	25
12.4    Kristologin och försoningen .....	26
12.5    Eskatologi .....	27
12.6    Den djupa glädjen? .....	27
12.7    Teologins relevans .....	28
12.8    Psalmboken som ett bekännelsesdokument .....	29
12.9    Reflektioner kring uppsatsens metod .....	29
<b>13. Slutsats</b> .....	<b>30</b>
<b>14. Källförteckning</b> .....	<b>32</b>
<b>Bilagor</b> .....	<b>35</b>

## 1. Inledning

”Psalmen är den sjungna teologin” (Wigorts Yngvesson 2019, 196). Detta citat kommer från Susanne Wigorts Yngvesson, psalmförfattare och professor i etik. Citatet ger en grund för en fortsatt tankegång, för då kan vi också tänka att barnpsalmen är den sjunga teologin skriven speciellt för barn. Men vad är det barnen inbjuds att sjunga om?

Det var under 1900-talet som man i Sverige över huvud taget började skriva psalmer med barn som målgrupp. Före det hade man inte skiljt på texter för barn och vuxna, utan dessa hade varit samma (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 316). Men under 1900-talet skedde en förändring i synen på barn. Inom pedagogiken började en rörelse där barnet var en del i sitt lärande och inte enbart mottagare. Det tjugonde århundradet utropades till barnens århundrade. Detta påverkade sannolikt barnpsalmens framväxt som en ny musikgenre, en genre där barnets perspektiv på ett nytt sätt utgjorde utgångspunkten. Detta samtidigt som kristendomsundervisningen för barn fick ett forum inom söndagsskolan, där barnpsalmen var en naturlig del (Selander 1998, 69).

Några av de psalmer som började användas i undervisningen för barn i kyrkorna kom så småningom med i barnpsalmboken *Kyrkovisor för barn*. Denna sångbok präglades av tre grundläggande motiv: sångerna skulle vara kopplade till bibelord, de skulle innehålla ett existentiellt drag där barnet var en viktig del samt psalmerna skulle vara pedagogiserande (Selander 1998, 69). *Kyrkovisor för barn*, med dess motiv, blev ett viktigt steg för att barnpsalmen fick egen plats i *Den svenska psalmboken* (Selander 1998, 73).

Så, i 1986 års psalmbok skapades en särskild avdelning med psalmer som var anpassade eller skrivna för barn och familj. Anledningen till att behovet av fler barnpsalmer uppstått berodde på de växande barngrupperna i kyrkan under 1970- och 80-talen (Selander 1998, 78).

När arbetet pågick med att skapa den nya psalmboken, som blev färdig 1986, var det två motiv som var särskilt framträdande: ekumenik och barnpsalm (Selander 1998, 78). Det ekumeniska arbetet innebar att man arbetade för en gemensam del i psalmboken som delades med andra samfund. Det arbetet resulterade i de 325 första psalmerna i *Den svenska psalmboken*. Denna delas med Adventistsamfundet, Fribaptistsamfundet, Frälsningsarmén, Helgelseförbundet, Katolska kyrkan i Sverige, Liberala katolska kyrkan, Metodistkyrkan,

Pingströrelsen, Svenska Alliansmissionen, svenska Baptistförbundet, Svenska Frälsningsarmén, Svenska missionsförbundet, och Örebromissionen. Hela psalmboken delas med Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (Den svenska psalmboken 1986).

När psalmboken sedan skulle antas av 1986 års kyrkomöte så godtog inte mötet att barnpsalmen *inte* fått en särställning. Det fick till följd att ”Barn och familj” fick en egen kategori i 1986 års psalmbok, utanför den ekumeniska delen (Selander 1998, 78). Till psalmerna under den rubriken lades också en rekommendation av åtta andra psalmer som särskilt passande för barn och familj, men som fanns bland de övriga psalmerna i den ekumeniska delen av psalmboken (Den svenska psalmboken 1986).

I över 30 års tid har psalmerna under kategorin ”Barn och familj” sjungits i olika kyrkliga sammanhang. Men vilken teologi är det som finns i psalmerna? Vad är det barnen sjunger om?

## **2. Syfte**

Syftet med denna uppsats är att undersöka, utifrån ett kritisk perspektiv, vilken/vilka typer av teologier som förekommer i de psalmer som står under rubriken ”Barn och familj” samt de rekommenderade kompletterande psalmerna i *Den svenska psalmboken* från 1986.

## **3. Frågeställning**

Vilka teologiska teman framträder i psalmerna och hur relevanta är dessa teman i barnpsalmen?

## **4. Avgränsning**

*Den svenska psalmboken* har 700 psalmer (Den svenska psalmboken 1986). I den nya upplagan *Den svenska psalmboken med tillägg* som gavs ut av Verbum 2005 lades det till 100 psalmer (*Den svenska psalmboken med tillägg*, 2005). I tillägget finns det några psalmer som kan tänkas vara skrivna med barn och familj som målgrupp. För att avgränsa antalet psalmer har jag valt att analysera de tio psalmer som står under rubriken ”Barn och familj” i 1986 års psalmbok samt de åtta som är utvalda ur den ekumeniska delen av psalmboken.

Dessa psalmer är: 605 *Gud bor i ett ljus*, 606 *Det gungar så fint*, 607 *Jag är hos dig min Gud*, 608 *Vi sätter oss i ringen*, 609 *Advent är mörker och kyla*, 610 *Jesus satt i båten*, 611 *Vackra törnrosbuske*, 612 *Uppstått har Jesus*, 613 *Inför Guds himlatron* och 614 *Sackeus var en publikan*. Utöver dessa tio så finns det en rekommendation i samband med psalm 605 på ytterligare åtta psalmer som passar för barn och familj, psalmer som står i den ekumeniska delen av psalmboken från 1986 (Den svenska psalmboken 1986). Dessa ytterligare psalmer är 116 *Nu tändas tusen juleljus*, 121 *När juldagsmorgon glimmar*, 133 *Himlen är så härligt blå*, 193 *Gud som haver barnen kär*, 210 *Jag lyfter ögat mot himmelen*, 238 *Jag lyfter mina händer*, 248 *Tryggare kan ingen vara* och 255 *Alla har brått*.

Ingen av psalmerna från tillägget har varit aktuella att ta med i analysen, eftersom de inte är utvalda av psalmbokskommittén utan är ett eget tillägg från det utgivande förlaget Verbum. Ingen av dessa psalmer är heller kategoriserade som "Barn och familj".

De psalmer som står i fokus för analys i denna uppsats är utvalda av psalmbokskommittén för att rikta sig särskilt till barn och familjer. I psalmboken finns ytterligare 682 psalmer som barn kan möta vid gudstjänster, barnsamlingar och annan verksamhet i Svenska kyrkan. Från dessa psalmer skulle ett större analysunderlag kunna väljas, men i så fall skulle analysen grundas på psalmer som jag godtyckligt kategoriserat som barnpsalmer. Uppsatsens syfte är att undersöka vilken teologi som är skriven och utvald för barnen, och då är det dessa arton psalmer som valts ut av psalmbokskommittén.

## 5. Metod

För att analysera de utvalda psalmerna har en kvalitativ innehållsanalys med en konventionell ansats gjorts. Den konventionella ansatsen innebar att psalmerna lästes ett flertal gånger för att kunna identifiera återkommande begrepp och tankar. De återkommande begreppen ur psalmerna kategoriserades och genererade nyckelbegrepp. Ur dessa nyckelbegrepp bildades kategorier som användes för den fortsatta analysen (Hsieh och Shannon 2005, 1279).

Metoden innebär ett öppet förhållningssätt till texten, som genom författarens upprepade läsningar genererar kategorierna (Hsieh och Shannon 2005, 1279). Detta har format frågeställningen på så vis att den är öppen till sin karaktär, för att inte forma resultatet i förväg.

I metoden ingår det att visa hur analysen är uppbyggd för att ge studien trovärdighet samt att någon annan skall kunna göra om studien (Hsieh och Shannon 2005, 1286). Därför kommer resultatet att redovisas i två delar, där den första analysen som genererade nyckelbegreppen redovisas för sig. Efter detta redovisas den valda teorin för att sedan fördjupa den fortsatta analysen. Detta eftersom val av teori baseras på de kategorier som framkommer från texten. De tabeller som gjorts i analysen finns att läsa i bilaga 1-3.

## 6. Tidigare forskning

Denna forskningsöversikt syftar till att placera in uppsatsen i en kontext, samt att sondera vad som tidigare skrivits på området kring psalmer, barn, familj samt teologi. Efter att ha gjort sökningar i databaserna ATLA, Swepub och Göteborgs universitets egen databas Supersök framkommer att forskningsfältet är mycket begränsat.

Cárcamo (2003) skrev i sin kandidatuppsats om nutida barnpsalmer. I detta arbete analyserade hon barnpsalmer som utkommit mellan 1992-2001. Detta arbete ledde senare vidare till en publicering i *Årsbok för svenskt gudstjänstliv*. I hennes studie framkommer det att i de utvalda barnpsalmerna ges bilder av Gud som en beskyddande, trygghetsskapande och kärleksfull Gud (Cárcamo 2003, 87). Analysen berör inte de psalmer som analyseras i denna uppsats, eftersom Cárcamo fokuserat på psalmer från 1992-2001.

Vidare kommer nu forskningsöversikten att kort beröra angränsande ämnen.

Under hösten 2019 utkom den tredje bandet av det kommenterande uppslagsverket *Psalmernas väg*, som behandlar psalmerna 421–700 i den svenska psalmboken. Här kommenteras psalmernas tillkomst, historia samt eventuell bibelanknytning (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019). Psalmerna analyseras var och en för sig och det finns ingen ansats att försöka se en gemensam teologi bland barnpsalmerna. Författarna ger en möjlig tolkning av psalmen, men psalmerna kan också tolkas på fler sätt. Nissers, Selanders och Bernskiölds arbete ger en bakgrund till de psalmer som den här undersökningen analyserar.

Sven-Åke Selander, som är teologie doktor i praktisk teologi, gjorde 2013 en undersökning av doppsalmer i Svenska kyrkan. Undersökningen syftade till att analysera tematiken i de mest vanligt förekommande doppsalmerna utifrån perspektiven tros-, barn- och föräldraperspektiv

(Selander 2013, 87). Bland de psalmer som Selander valde att analysera är fem även föremål för analys i denna uppsats, nämligen psalm 193 *Gud som haver barnen kär*, psalm 210 *Jag lyfter ögat mot himmelen*, Psalm 248 *Tryggare kan ingen vara*, psalm 606 *Det gungar så fint* och psalm 607 *Jag är hos dig min Gud*. Eftersom det valda analysperspektivet skiljer sig åt så upprepar inte undersökningarna varandra, utan kan istället ses som komplement.

Agneta Lejdhamre har skrivit avhandlingen *Psalm Kön Kyrka*. Den handlar om könsförståelse i *Den svenska psalmboken* samt hur kyrkosynen påverkas av psalmernas texter. Hennes utgångspunkt är att analysera psalmtexter för att synliggöra kön, samt dess relation till makt och maktstrukturer (Lejdhamre 2011, 69-71). Detta gäller både en analys av det gudomliga och det mänskliga (Lejdhamre 2011, 12). Hennes slutsats blir att det förekommer ett språk i *Den svenska psalmboken* som styrker ett synsätt där det maskulina är överordnat. Detta stöds av ord som baseras på ett maskulint maktspråk som författaren kallar för herravälde (Lejdhamre 2011, 260). Lejdhamres analys baseras på hela psalmboken, med ett specifikt fokus på kön. Den här undersökningen och Lejdhamres undersökning har flera beröringspunkter.

Susanne Wigorts Yngvesson (2019) har analyserat psalmer från *Den svenska psalmboken* som bland annat används i samband med begravning, vigsel och dop. I sin bok analyserar hon både psalminnehåll och de bilder som ges i psalmerna. De stora gemensamma dragen som hon finner i teologin i sina utvalda psalmer är kärleken, döden och livet. Kärleken är det mest grundläggande temat som hon kan se i sin analys. En kärlek som finns mellan Gud och människa, människa och människa och mellan allt levande i skapelsen (Wigorts Yngvesson 2019, 21). Några av psalmerna är samma som i denna undersökning, men innefattar inte alla som står under rubriken ”Barn och familj”. Medan Wigorts Yngvesson har ett perspektiv på hela psalmboken här denna uppsats istället till syfte att undersöka psalmerna för en specifik målgrupp.

Söderström (2012) gjorde i sin kandidatuppsats en analys av Kristusbilder i *Den svenska psalmboken* från 1986. Det urval som hon valde att göra är psalmer som inte ingår kategorin ”Barn och familj”. I en annan kandidatuppsats skriven av Åkerlund (2019) har Guds frälsningshandlande i barnpsalmer behandlats med målet att undersöka hur det påverkar



relationen mellan Gud och människa. Analys har gjorts av bland annat psalmerna 605 *Gud bor i ett ljus* samt psalm 609 *Advent är mörker och kyla*.

Sören Dalevi (2007) skriver i sin avhandling om bilder av Jesus Kristus i två utvalda barnbiblar. Slutsatsen av hans arbete var att det i de utvalda barnbiblarna förekom två olika dominerande drag. Den ena barnbibeln visade på en stor kristologisk bredd, där Jesus framställs som en sagohjälte med styrka genom sina kristologiska egenskaper (Dalevi 2007, 278). Däremot kunde Dalevi i den andra barnbibeln se att det var den subjektiva försoningsläran som dominerade, och därigenom blev Jesus till en karaktär som tjänade som föredöme för barnen när de skall leva sina kristna liv (Dalevi 2007, 279). Dalevis avhandling ger en tolkningsram för hur de olika kristologierna kan ta sig uttryck i litteratur som riktas till barn.

Utifrån denna forskningsöversikt drar jag slutsatsen att efterforskningen kring teologin i psalmer för barn och familj med kompletterande urval i *Den svenska psalmboken* från 1986 är ett relativt utforskat och obesvarat fält. Ett antal angränsande arbeten har påträffats, men inget av dem kan anses specifikt beröra frågan kring vilken teologi som går att finna i de psalmer som kommer att behandlas i denna uppsats. De angränsande undersökningarnas resultat blir till ett komplement till den slutliga diskussionen. Bland de utvalda psalmerna har fem av dem analyserats i andra arbeten.

Därför är det av stor vikt att undersöka vad det är för teologi som återfinns i de arton utvalda psalmerna, och vilket teologiskt tilltal barnen är mottagare av och uppmanas att praktisera. Psalmerna har i olika sammanhang analyserats var för sig, däremot finns det ingen analys som undersöker vilka de gemensamma teologiska tankarna är bland de utvalda psalmerna i kategorin ”Barn och familj”.

## **7. Material**

Nedan kommer psalmerna att presenteras för att ge en bakgrund till det valda materialet. Presentationen görs i nummerordning utifrån 1986 års psalmbok.

Psalm 116 *Nu tändas tusen juleljus* är skriven och komponerad år 1898 av Emmy Köhler (Den svenska psalmboken 1986). Den skrevs i en tid då intresset för att skriva musik särskilt riktad till barn just hade börjat öka (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 305). Psalmen blev

en naturlig del av söndagsskolans undervisning, och blev en av de tjugo sånger som var obligatoriska att lära sig i skolan (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 306).

Psalm 121 *När juldagsmorgon glimmar* är en tysk folkmelodi från 1800-talet som Abel Burchard skrev text till 1845 (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen skrevs som en barnpsalm särskilt anpassad för att användas vid julottan (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 316).

Psalm 133 *Himlen är så härligt blå* är också den skriven under 1800-talets början, med text av dansken Fredrik Severin Grundtvig. Musiken tillkom senare, omkring 1840, och skrevs av Jacob Gerhard Meidell (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen översattes senare till svenska av Severin Cavallin. Den ursprungliga svenska texten reviderades i samband med 1986 års psalmbok för att få ett mer tillgängligt språk för barn (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 350).

Psalm 193 *Gud som haver barnen kär* trycktes första gången 1780 och är en bön för barn. Musiken skrevs 1912 av Ivar Wideén (Den svenska psalmboken 1986). Detta blev tidigt en använd bön för barn. Psalmen har genomgått en mängd revideringar och kompletteringar. Slutligen trycktes psalmen i form av en vers i 1986-års psalmbok (Nisser, Selander och Bernskiöld 2014, 504).

Psalm 210 *Jag lyfter ögat mot himmelen* är skriven av Johan Ludvig Runeberg år 1857. Musiken är komponerad av Oskar Lindberg 1917 (Den svenska psalmboken 1986). Runeberg hade redan vid mitten på 1800-talet en uttalad barnprofil på psalmen, och ville att den skulle ha ett enkelt språk (Nisser, Selander och Bernskiöld 2017, 27).

Psalm 238 *Jag lyfter mina händer*. Till denna psalm skrevs både text och musik på 1600-talet. Musiken tillkom först 1615 av Teschner. 1694 satte Arrhenius ord till musiken (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen är en parafras på psaltarpsalmen 121 (Nisser, Selander och Bernskiöld 2017, 98).

Psalm 248 *Tryggare kan ingen vara* är från början en tysk folkmelodi som har gjorts om något i den svenska tappningen. Texten är skriven av Lina Sandell år 1856 (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen är inte ursprungligen skriven som en barnpsalm, utan hade som mål att handla om Guds barn (Nisser, Selander och Bernskiöld 2017, 122).

Psalm 255 *Alla har brått* skrevs av Britt G Hallqvist 1958 och tonsattes 1977 av Egil Hovland (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen skall enligt författaren vara skriven som en sång som skall ge tröst till barn som ingen har tid för (Nisser, Selander och Bernskiöld 2017, 140).

Psalm 605 *Gud bor i ett ljus är* skriven av Margareta Melin år 1969 och fick 1970 musik av Lars-Åke Lundberg. Från början är den skriven som en julpsalm med särskild tanke att användas till samlingar runt julkrubban. Psalmen bygger på ett bibelcitat från Johannesevangeliet 1:9 (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 423).

Psalm 606 *Det gungar så fint* komponerades 1982 av Lars-Åke Lundberg och fick sedan 1984 text av Eva Norberg (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen är välanvänd i samband med dop och bygger på ett bibelcitat från Ordspråksboken (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 424).

Psalm 607 *Jag är hos dig, min Gud* är även den komponerad av Lars-Åke Lundberg 1970, då han tonsatte Margareta Melins text som hon skrev 1969 (Den svenska psalmboken 1986). Texten är skriven som en enkel bön för barn (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 426).

Även psalm 608 *Vi sätter oss i ringen* är skriven av Margareta Melin 1969 och tonsatt av Lars-Åke Lundberg 1970 (Den svenska psalmboken 1986). Margareta Melin skrev den med särskild tanke på andaktstunden i kyrkans barntimmar (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 428).

Psalm 609 *Advent är mörker kyla* är ytterligare en psalm skriven av samma författare och kompositör, vid samma tid som de två tidigare nämnda psalmerna (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen är skriven som en adventspsalm och har grundats på en bibeltext från Jesajas 9:e kapitel (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 430).

Psalm 610 *Jesus satt i båten* är skriven av Anders Frostensson 1960 och tonsatt av Trond Kverno 1972 (Den svenska psalmboken 1986). Texten är skriven med målet att barnen skulle få del av bibelberättelser genom musiken. Denna psalm är baserad på Matteusevangeliet, kapitel 13 (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 430).

Psalm 611 *Vackra törnrosbuske* är även den skriven av Anders Frostensson 1960, till en melodi av Erhard Wikfeldt skriven 1958 (Den svenska psalmboken 1986).

Psalm 612 *Uppstått har Jesus* är skriven av Margareta Melin 1971 och musiken är skriven 1972 av Lars-Åke Lundberg (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen är skriven som en påskdagspsalm för barn baserad på påskberättelsen från Johannesevangeliet (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 434).

Psalm 613 *Inför Guds himlatron* skrevs av Britt G Hallqvist 1958 och tonsattes samma år av Lars Edlund (Den svenska psalmboken 1986). I psalmen har Hallqvist försökt ge en bild av evigheten med inspiration från flera bibeltexter, bland annat Jesaja 6 och Uppenbarelseboken (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 435).

Psalm 614 *Sackeus var en publikan* skrevs även den av Britt G Hallqvist 1958 och fick musik av Torsten Sörensson 1958 (Den svenska psalmboken 1986). Psalmen skrevs med fokus att lära barn bibelberättelser genom musik, och baseras på Lukasevangeliets 19:e kapitel (Nisser, Selander och Bernskiöld 2019, 438).

Psalmboken är antagen av kyrkomötet 1986 och blev därmed ett av Svenska kyrkans bekännelsedokument (Kyrkoordningen 2019, 19 §1). I kyrkoordningen kapitel 18 §1 står det att *Den svenska psalmboken* är ett bekännelsedokument som ger uttryck för den tro som Svenska kyrkan har och bekänner. Detta gör att psalmboken har en särskild status i Sveriges största trossamfund. 1986 års psalmboks särskilda avdelning för "Barn och familj" är också den enda delen av Svenska kyrkans bekännelsedokument som särskilt eftersträvar att ha ett teologiskt tilltal till barn.

## 8. Analys - nyckelbegrepp och kategorier

Vid den upprepade läsningen av psalmerna framträdde en rad olika nyckelbegrepp. Dessa kommer att redovisas nedan med ett kort exempel från någon/några av psalmerna där det går att hitta begreppet.

**Trygghet:** Att vara i Guds närhet (psalm 606, 607), få trygghet av Gud (psalm 248), att vara buren (psalm 606, 248).

**Relation:** Beskrivning av en relation där Gud är nära och tröstande (psalm 255), delar skratt och gråt (psalm 606).

**Gudsnärvaro:** Gud vill dela livet på jorden (psalm 605), Gud är nära (psalm 238).

**Barnskapet:** Barnaskara som tillhör Gud (psalm 248), Gud föds själv som ett barn (psalm 605).

**Gud och kön:** ”Gud är allas pappa” (psalm 608), relationen liknas vid den som finns mellan ett barn och en mor (psalm 607).

**Jag och vi:** Psalmer som är skrivna ur jag-perspektiv (psalm 607, 610, 613), psalmer som betonar vi:et (psalm 608, 609, 611).

**Glädje:** Glädje i lovsången (psalm 613), tackar Jesus med glädje (psalm 612), Jesus lämnade kvar glädjen när han dog på korset (psalm 610).

**Lycka:** ”Lyckan kommer lyckan går” (psalm 193), alla tre stjärntydarna gick lyckliga hem (psalm 133).

**Beskrivningar av Jesus Kristus:** Ett barn (psalm 133), Gud och Guds son (psalm 121, 166, 605), predikant (psalm 611), uppstånden (psalm 612).

**Beskrivningar av Gud:** Omvårdande och konstant (psalm 249), oåtkomlig (psalm 605), gör människan glad (psalm 255).

**Ondskan:** ”Allt ont han från mig vänder” (psalm 238), Jesus bar allas synd (psalm 610).

**Direkta kopplingar till bibelberättelser:** Julberättelsen/stjärntydarna (psalm 116, 121, 133), påskan (psalm 611, 612), bergspredikan (psalm 610), berättelsen om Sackeus (psalm 614).

**Mellanmänskliga relationer:** Familj med syskon (psalm 608), människor bråkar och slåss (psalm 609).

**Beskrivningar av människan:** Är nära Gud (psalm 193), oförmögen att själv finna frid och fred (psalm 609), är stygg (psalm 255), är hos Gud och är trygg (psalm 607).

**Livet efter döden/himlen:** Bilder av lovsången i himlen (psalm 613), Jesus räddar människan från döden (psalm 612), ”väntan på Kristus” (psalm 609).

**Frälsning och försoning:** Jesus tog på sig lidandet på korset (psalm 611), Jesus Kristus som frälsare (psalm 116, 238).

De nyckelbegrepp som var representerade i flest psalmer genererade kategorier som blev till grund för den fortsatta analysen. Dessa kategorier blev Gud: Fader, Son och Ande, Gud och kön, förekomsten av glädje och lycka, eskatologi samt Gudsnärvaro och trygghet.

Först när dessa kategorier genererats från det egna materialet kunde de teoretiska perspektiven framträda. Dessa teoretiska perspektiv kommer därför att presenteras i nästa kapitel.

## 9. Teori

### 9.1 Hög- och lågkristologi: vem Jesus Kristus var

Kristologin handlar om att utreda två grundläggande frågor: vem Jesus Kristus är, vilket även kallas för ontologisk kristologi, och vad Jesus Kristus gör, vilket kallas för funktionell kristologi (Sigurdson 2007, 168). Vid mötet i Kalcedon år 451 fastslogs att Jesus Kristus är både Gud och människa (Sigurdson 2007, 172). För kristologin innebär detta en möjlighet att kategorisera den ontologiska kristologin i ytterligare två kategorier: hög- och lågkristologi. Högkristologin lägger stor vikt vid kopplingen mellan Jesus Kristus och Gud, det vill säga Jesus Kristus gudomliga sida. Lågkristologin lägger istället tyngdpunkten vid Jesus Kristus mänsklighet (Sigurdson 2007, 172). Genom att använda begreppen hög- respektive lågkristologi framträder en bild av vilken sida av Jesus Kristus som betonas, eller om det råder en jämvikt mellan dessa två sidor.

### 9.2 Försoning och handling: Vad Jesus Kristus gör

Den funktionella kristologin har enligt Sigurdson (2007, 170) tre motiv som använts historiskt för att ge en förklaring till vad försoningen innebär. En tolkning var att det skulle stå för en handling som Jesus utför för att försona synder. Ett annat perspektiv var att försoningen syftade till befrielse för människorna genom att använda historiska skeenden. Ytterligare ett perspektiv menade att försoningen skulle ske genom skapandet av en ny himmel och jord. Dessa tre perspektiv behöver inte ses som isolerade tolkningar utan kan gå in i varandra.

Två andra perspektiv på försoningen är satisfaktionsläran och den subjektiva läran. Den första bygger på att Jesus Kristus dog på korset för att Gud behövde botgöring för synder som människor begått. Synden som mänskligheten bär ansvar för är så stor att en människa inte i sig själv kan botgöra den. Därför måste Gud själv komma till jorden som människa för att kunna betala människornas skuld till Gud (Heberlein 2007, 202).

Det andra perspektivet, den subjektiva försoningsläran, handlar om att korset inte är en plats för botgöring utan att korsdöden är en kärlekshandling från Gud. Denna kärlekshandling påverkar människan i så stor utsträckning att hon vill besvara den och leva sitt liv i kärlek, ånger och omvändelse. Tyngdpunkten ligger vid vad Jesus Kristus gjorde för människan och vad detta väcker i henne istället för varför Jesus Kristus gjorde det (Heberlein 2007, 202).

### **9.3 Eskatologi**

Eskatologin och frälsningen går in i varandra, utifrån perspektivet på frälsningen som ett skapande av en ny himmel och jord (Sigurdson, 2007, 170). Men eskatologin berör fler dimensioner, bland annat Jesu återkomst till jorden, Guds yttersta dom samt vad som händer efter döden, både individuellt och kollektivt (Westerlund 2007, 146).

### **9.4 Kyriocentrism och könsmarkörer**

Agneta Lejdhamre (2011, 21) använder i sin avhandling begrepp som baseras på en vidareutveckling av Schüssler Fiorenzas tidigare begrepp. I dessa finns ett grundspråk som hon kallar för kyriocentriskt språk. Med detta menas ett språk som uppmuntrar och lägger en grund för att använda dominans och underordning i språket. (Lejdhamre 2011, 22). Det är utifrån dessa begrepp som det går att analysera könsmarkörer, samt med vilka ord som kön beskrivs. Kategorier där det går att identifiera kön är personnamn, könsmarkerade substantiv, ord som kombineras med annan könsmarkör, eller personliga pronomen som kopplas samman med en könsmarkör (Lejdhamre 2011, 71).

## **10. Analys - fördjupad analys av huvudkategorier**

### **10.1 Gud**

I tretton av de arton psalmerna nämns Gud: 116, 121, 193, 210, 238, 248, 255, 605, 607, 608, 609, 612, 613.

I sex av dessa tretton omnämns Gud självständigt som ett eget epitet utan sammankoppling med Fader, Son eller Ande:

Psalm 116: "...en stråle av Guds kärleksljus..."

Psalm 238: "...upp till Guds berg och hus.", "Sin nåd Gud aldrig sparar..."

Psalm 605: "Gud bor i ett ljus...", "Men Gud kommer hit...", "o Gud, som är stor".

Psalm 607: "Jag är hos dig min Gud..."

Psalm 613: "Inför Guds himlatron...", "...prisar Guds majestät".

I psalmerna beskrivs Gud som den som sänder hjälp till människan, den som är rik på nåd, är nära och evig, svår att förstå men vill därför komma till jorden, som den som skänker lugn och ro till människan. Utifrån psalmerna har Gud och människa en egen relation.

I övriga psalmer som nämner Gud görs direkta kopplingar till Gud som representeras av Fadern eller Jesus Kristus:

Psalm 193: "Gud som haver barnen kär...", "...du förbliver Fader vår."

Psalm 210: "Du käre Gud som är barnens vän..." "Tack gode Fader..."

Psalm 248: "...än Guds lilla barnaskara...", "...samme Fader han dock bliver..."

Psalm 608: "För Gud är allas pappa..."

Psalm 121: "Guds son i nattens timmar..."

Psalm 609: "Förbarma dig Gud över jorden...", "Advent är väntan på Kristus..."

Psalm 612: "Ny skall Gud göra människan...", "Uppstått har Jesus..."

Treenigheten som begrepp förekommer inte i någon utav psalmerna. När det kommer till Anden omnämns inte den i någon av psalmerna, varken direkt eller indirekt. En möjlig och välvillig tolkning skulle kunna finnas i psalm 238 *Jag lyfter mina händer*, där en strof lyder "...från dem han hjälpen sänder..." som en association till Anden som hjälpare, men inget övrigt i texten anknyter till Anden utan istället till Herren.

### **10.2 Vem Jesus Kristus är i psalmen: sonen och barnet**

Den vanligaste benämningen av Jesus Kristus är som just namnkombinationen Jesus Kristus, men han omnämns också med ord som Guds son, barn och kung. I tio av arton psalmer nämns Jesus Kristus med någon form av epitet som hänvisar till antingen hans gudomlighet eller mänsklighet. I vissa psalmer betonas både gudomligt och mänskligt i samma psalm.

I fem av psalmerna går det att finna högkristologiska aspekter. Dessa tar sig uttryck i form av att Jesus Kristus är Guds son, en kung, frälsare, Gud, samt är besegrare av döden:

Psalm 121: "Gud Son i nattens timmar...", "Du är vår konung vorden..."

Psalm 116: "Född är Herren Jesus Krist, vår frälsare och Gud."

Psalm 605: "...o Gud som är stor, att du kommer hit som vår lille bror."

Psalm 612: "Glada tackar vi Jesus...", "Du tar oss från döden bort..."

Det högkristologiska perspektivet blir särskilt synligt i vers 2 i psalm 116 *Nu tändas tusen juleljus*, där texten poängterar Jesus Kristus både som frälsare och Gud.



I fem av psalmerna finns det lågkristologiska perspektiv på Jesus Kristus. Dessa uttrycks genom att betona att han är ett barn, att han är en vän, han är buren av Maria, att han bär kläder och att han sjunger:

Psalm 133: "...med sitt lilla barn i knät", "...fram till Jesus deras vän."

Psalm 121: "... du barn i krubban där..."

Psalm 614: "Sackeus hade fått en vän..."

Psalm 605: "Så blir han ett barn som Maria bär."

Psalm 606: "Hans mantel är vävd av det lenaste garn...", "...han nynnar en sång..."

Ett exempel på hur de lågkristologiska perspektiven kan ta sig uttryck finns i psalm 606 *Det gungar så fint* där det i inledningen står "Han går på så mjuka sandaler, hans mantel är vävd av det lenaste garn, hans arm är så stark och hans doft är så ren."

### **10.3 Vad Jesus Kristus gör i psalmen: besökare och frälsare**

Flera av psalmerna beskriver Jesus Kristus handlande, dels i form av handlingar där Jesus mänsklighet betonas: han gör besök hos människor, han predikar, han skall lära oss att leva tillsammans:

Psalm 609: "Och lär oss ta hand om varandra..."

Psalm 610: "Den var hans predikstol...", "Jesus sa..."

Psalm 614: "Jag vill så gärna bli din gäst..."

I andra psalmer betonas Jesus Kristus gudomliga handlingar eller kunskaper, som att han bär barnet till himmelens glädje och talar om himmelriket:

Psalm 606: "...till himmelens glädje dig bära."

Psalm 610: "...Jesus sade så: Himmelriket är..."

Dessa psalmer talar om vad Jesus gör och hur Jesus handlar ur både perspektivet Jesus Kristus som människa och som Gud.

Den mest återkommande handlingen som beskrivs i psalmerna med koppling till Jesus Kristus har med försoningen att göra, det vill säga den funktionella kristologin. Det är främst två av de tre perspektiven av frälsningen som lyfts fram, nämligen frälsningen som botgöring för synder samt hur en ny himmel och jord skall skapas. Jesus sammankopplas endast i en av arton psalmer med ordet frälsare, närmare bestämt i psalm 116, men beskrivs som den som

räddar från döden i psalm 612, som den som är en bärare till himmelen i psalm 606 och som den som tog på sig plågorna på korset i psalm 611:

Psalm 116: "...Herren Jesus Krist, vår Frälsare och Gud."

Psalm 606: "...till himmelens glädje dig bära."

Psalm 611: "Plågorna tog Jesus. Allas synd han bar..."

Psalm 612: "Du tar oss från döden bort..."

I en av psalmerna nämns hur det skall skapas en ny himmel, jord och människa. Men då är det Gud som skall göra detta, inte Jesus Kristus:

Psalm 612: "Ny skall Gud göra människan...", "Himlar och jord skall förvandlas då när Gud skapar allting nytt..."

Den typ av försoningslära som beskrivs i psalmen ligger närmast den subjektiva försoningsläran. Den bygger på att Gud vill göra en kärlekshandling, kommer därmed till jorden och genom sitt handlande räddar från döden:

Psalm 605: "Men Gud kommer hit, han vill vara här..."

Psalm 612: "Du tar oss från döden bort..."

Psalm 614: "Jag vill bli god för Jesu skull..."

Psalm 611 kan med tolkning bära spår av satisfaktionsläran, där det betonas att Jesus dog på korset för alla. Detta kan ses som en botgöringshandling:

Psalm 611: "Plågorna tog Jesus. Allas synd han bar..."

Detta kan samtidigt ses som ett förtydligade av vad den subjektiva försoningsläran innebär när Gud väljer att göra sin kärlekshandling.

#### **10.4 Eskatologi**

I sju av arton psalmer berörs eskatologi: 210, 238, 606, 609, 610 612, 613. Fyra perspektiv presenteras: framtidsbilden av himmelriket, perspektiv på döden, väntan på Jesus Kristus återkomst samt skapandet av en ny himmel och ny jord.

Det dominerande perspektivet är beskrivningen av livet i himmelen som något som kommer sen. I dessa psalmer ges bilder av hur livet i himlen kan komma att bli, men det förlägger dessa i ett framtidsperspektiv.

Fyra av psalmerna talar om livet på jorden som en väntan, och i vissa fall ett växande inför livet i himlen:

Psalm 210: "...låt mig växa för livets land, som är ditt himmelska rike."

Psalm 612: "Vi skall få leva hos dig en gång..."

Psalm 610: "...himmelrikets pärla vill alltid äga den."

Psalm 613: "Inför Guds himlatron ville jag stå en gång..."

Två av psalmerna berör döden och inträdet i himmelen mer implicit. I psalm 238 är det själva utträdet ur det jordiska riket och inträdet i det himmelska riket som berörs, medan det i psalm 606 lyfts fram att det är Jesus Kristus som bär människan till himmelens glädje:

Psalm 238: "Min utgång han bevarar, min ingång likaså."

Psalm 606: "...till himmelens glädje dig bära."

En av psalmerna lägger vikten vid väntan på återkomsten av Jesus Kristus, ett motiv som återfinns i psalm 609 där texten är "Advent är väntan på Kristus..."

Som nämndes under avsnittet frälsningen så tar psalm 613 upp ämnet om att Gud skall skapa en ny himmel och en ny jord.

### **10.5 Könsmarkörer**

De könsmarkörer som analyserats är kopplade till Gud och Jesus Kristus. De övriga könsmarkörer som finns i texterna är kopplade till omgivande personer, och kommer därför inte analyseras eftersom de går utanför frågeställningen.

I de analyserade psalmerna definieras Gud direkt som man i sex av psalmerna. Denna direkta sammankoppling görs genom att Gud i samma vers omnämns som han eller Fader.

Psalm 193: "...i Guds händer. Lyckan kommer lyckan går, du förbliver Fader vår."

Psalm 238: "Sin nåd Gud aldrig sparar för dem med honom stå."

Psalm 255: "Gud har ju tid. Evighet, ja, tid till att lyssna stilla. Han gör mig glad..."

Psalm 605: "Men Gud kommer hit, han vill vara här."

Psalm 613: "Inför Guds himlatron sjunger hans änglakör..."

Psalm 608: "För Gud är allas pappa..."

De karaktärsdrag som kopplas samman med den Gud som är man är att han är generös med nåden, är lyssnande, är svår att förstå, kommer till jorden, har givit människan jorden samt är majestätisk.

I dessa psalmer omnämns också Gud, och det framkommer en koppling mellan Gud och Fadern. Fadern beskrivs som den som håller lyckan och människan i sin hand och som ger gott till människan.

I psalmerna 607, 609 och 612 är Gud okönad. I dessa psalmer beskrivs Gud som någon som kan skänka lugn och ro, någon som förbarmar sig över jorden och den som skall skapa en ny himmel och en ny jord.

Det är endast i psalm 607 som det finns en representation av kvinnlighet hos Gud. Denna gäller beskrivningen av människans relation till Gud, som liknas vid den som barnet har till sin mamma: ”Jag är hos dig min Gud, som barnet hos sin mamma.”

När det gäller kyriocentriska begrepp är det främst två ord som framträder: Herre/Herren samt kung. Användningen av ordet Herre eller Herren förekommer i sex av arton psalmer. I fyra av dessa kopplas ordet samman med Jesus Kristus:

Psalm 116: ”...född är Herren Jesus Krist...”

Psalm 606: ”Herren Jesus, som vill...”

Psalm 609: ”...väntan på Kristus: Kom Herre...”

Psalm 612: ”...tackar vi Jesus. Tack Herre...”

Jesus Kristus som Herre beskrivs i samband med ord som att han är Gud, skall föra människan till himmelens glädje, räddar människan från döden samt skall lära människan att leva i frid.

I psalmerna 238 och 613 kopplas användandet av ordet Herre/Herren ihop med Gud. Här är Herren den som skyddar, leder, hör bön samt är föremål för lovsången och hyllningen i himmelen:

Psalm 238: ”...Till Guds berg och hus.”, ”Mig Herren alltid leder...”

Psalm 613: ”Inför Guds himlatron...”, ”sjunger sin Herres lov.”

I psalmerna 121 och 133 används ordet kung eller konung. Det syftar på Jesus Kristus som människans konung, och han beskrivs som en kung utan motsvarighet:

Psalm 121: ”Du är vår konung vorden...”

Psalm 133: ”Att en konung utan like, skulle födas på vår jord.”

I en psalm omnämns Skaparen, och där kopplas Skaparen samman med att vara en han.

Denna skapare är närvarande, delar skratt och gråt och känner människan:

Psalm 606: ”Mitt barn du är buren i Skaparens famn. Han andas intill dig...”

I sju av psalmerna betonas att Jesus Kristus är man. I psalmerna 610, 611 och 612 görs denna markering görs genom att det finns en direkt koppling till ordet han i meningen. I fyra andra psalmer (116, 133, 606, 609) nämns andra maskulint kodade ord som konung eller Herre i direkt anslutning till Jesus Kristus.

### **10.6 Guds skapande av trygghet, närvaro och relation**

Ett genomgående tema i majoriteten av psalmerna är att Gud skapar trygghet hos barnet eller subjektet i psalmen. Tryggheten tar sig olika uttryck, i form av att människan känner sig sedd, hörd, beskyddad, försvarad, ledd och buren. Detta trygghetsskapande ges störst uttryck i fyra av psalmerna (238, 248, 606, och 607), men finns också i elva av de andra psalmerna:

Psalm 238: ”Han hör mig när jag beder och skyddar mig alltfört”, ”Allt ont han från mig vänder och frälsar kropp och själ.”

Psalm 248: ”Herren sina trogna vårdar”, ”...över dem han sig förbarmar...”, ”Ingen nöd och ingen lycka...”

Psalm 606: ”Mitt barn du är buren i Skaparens famn...”, ”Han håller omkring dig. Han känner ditt namn...”

Psalm 607: ”Jag är hos dig min Gud...”, ”Bli kvar hos mig så har jag lugn och ro.”

I psalm 609 beskrivs bristen på relation i världen, och hur människan vänder sig i bön till Gud för ett ingripande av Jesus Kristus som skall få människorna att leva tillsammans:

Psalm 609: ”På jorden är krig och kallt...”, ”Kom Herre kom hit i tid. Och lär oss ta hand om varandra och leva tillsammans i frid.”

I dessa psalmer betonas att Gud vill ha en relation med människan. Gud svarar på människans bön genom att agera, vilket skapar trygghet och förtröstan. Det finns en koppling mellan människans upplevda närvaro av Gud och människans känsla av trygghet och lugn.

Guds närvaro beskrivs på olika sätt, men betoningen ligger på att Gud är en närvarande Gud som delar människans liv här och nu. Det är endast i en psalm som Gud beskrivs annorlunda. Textraden fungerar som en förklaring till varför Gud behövde bli människa:

Psalm 605: ”Gud kan vi ej se och inte förstå.”

Gud beskrivs som närvarande, antingen genom Jesus Kristus, som Fadern eller som enbart Gud. Gud beskrivs även vid ett tillfälle som närvarande genom Ordet, vilket antingen kan vara en metafor för Jesus Kristus eller för Bibeln:

Psalm 133: ”Stjärnan är hans ord som lyser klarast när vi går och fryser...”

Det uttrycks inte i någon psalm att Gud skulle älska människan, däremot används ord för omsorg, trygghet och närvaro. Det är endast i psalm 116 som kärleken nämns i någon form: ”...en stråle av Guds kärleksljus...”

### **10.7 Glädje och lycka**

I elva av arton psalmer nämns glädje och lycka. Denna glädje och lycka handlar om andras omtalade upplevelse av lycka och glädje och glädje som appliceras på den som sjunger genom textens uttryck:

Psalm 613: ”...lyfter en blank trumpet, blåser en glad fanfar...”

Psalm 614: ”Sackeus var en publiken den allra gladaste i stan.”

Psalm 210: ”Jag är så glad att få tacka dig...”

Psalm 255: ”Han gör mig glad...”

Psalm 612: ”Glada tackar vi Jesus...”

Psalm 248: ”Gläd dig då du lilla skara...”

Psalm 116: ”...går julens glada bud...”

I tre av psalmerna finns det beskrivningar av hur glädjen har sitt ursprung i Gud:

Psalm 193: "...står min lycka i Guds händer..."

Psalm 610: "Lycklig den som sålde allt för skattens skull!"

Psalm 611: "Men glädjen lämnade han kvar."

I psalm 133 betonas att om efterföljelsen sker med glädje skall den som sjunger också hitta hem, det vill säga finna sin tro: "...om vi gör det glatt och gärna skall vi också hitta hem."

## **11. Resultat**

Utifrån den kvalitativa innehållsanalysen med en konventionell ansats framkommer det att det finns ett flertal olika drag i teologin i psalmerna. Majoriteten av psalmerna berör relation i någon utsträckning. Denna relation är mellan Gud och människa, och tar upp hur Gud handlar i världen för människans skull.

Gud beskrivs i form av Gud, Fader och Jesus. Gud är i sitt uttryck omhändertagande, beskyddande och omsorgsgivande. Gud är även närvarande och delar människans liv, vilket resulterar i en känsla av trygghet.

Gud definieras i majoriteten av psalmerna som man, antingen genom att direkt bli omtalad som han eller genom att representeras av Fadern eller Jesus Kristus. Endast i tre av de arton psalmerna används könsneutralt språk om Gud.

Hög- respektive lågkristologi presenteras i lika stor utsträckning och bidrar till perspektiv på försoningen.

Det finns ett flertal psalmer som har eskatologiska inslag, vilket tar sig uttryck främst genom att det målas upp bilder om det kommande livet i himlen och hur människan har en plats där.

Slutligen finns det ett stort antal psalmer som betonar glädjen och lyckan.

## **12. Diskussion**

Den första frågan som behöver diskuteras är om det ens går att tala om en gemensam teologi i dessa psalmer. Ur ett perspektiv så kan psalmernas ses som enskilda bidrag till psalmskatten som inte kan analyseras som en enhet. Med utgångspunkt i detta synsätt så bär varje psalm på en teologi som på sitt sätt kan säga något om Gud, men inte mer.

Om utgångspunkten istället är att psalmerna visserligen är skrivna som enskilda bidrag, men har blivit sammansatta till en enhet, då finns det en chans att vaska fram gemensamma teologiska bidrag. Psalmerna som sorteras under "Barn och familj" bildar tillsammans en enhet där de både kompletterar och komplicerar varandra. Vissa textrader säger emot varandra och ger en disparat bild av Gud eller Guds handlande. Ett annat sätt att säga det på är att säga att dessa skillnader ger en rikare bild av Gud.

Utifrån resultatet går det ändå att tala om att det förekommer gemensamma teologier i psalmerna, inte en gemensam teologi, men teologier som syns i många av psalmerna. Tre av de teologiska dragen är mer vanligt förekommande. Dessa gemensamma teologier för psalmerna är förekomsten av relationer, den obefintliga Anden samt talet om Gud som han. Dessa kommer därför att diskuteras först, för att sedan gå vidare med de teologier som förekommer i något färre psalmer.

### **12.1 Relationer**

Som nämdes i resultatet finns det ett grundläggande tema i psalmerna som berör relationer. Relationen mellan människa och Gud är den mest grundläggande, men det förekommer även textrader om relationer mellan människor. Relationen definieras genom den beskrivning som görs av tryggheten och glädjen som människan upplever av Guds närvaro och handlingar.

Detta blir ett språk att lära sig och en berättelse att placera sig själv i, på samma sätt som bibeltexter är berättelser om människors erfarenheter av Gud som generationer efter generationer kan ta del av och göra till sina. Problem kan uppstå när den personliga upplevelsen inte möter den kollektiva upplevelsen. När Gud inte känns nära och trygg, utan tvärtom diffus och svår att förstå. Då riskerar psalmerna att förlora sin funktion, eftersom ingen av psalmerna berör människans upplevelse av brist på relation till Gud eller besvikelse över något som skett eller inte skett.

I analysen framkommer det även att det är Gud som Fadern och Jesus Kristus som är upprätthållare av relationerna. Barnet bjuds in att ha en relation med Gud genom dessa två personer. Här verkar Gud som tröstare och hjälpare, vilket annars är de beteckningar som ges åt Anden. Det framstår som att Anden inte är nödvändig för relationen.



## 12.2 Den obefintliga Anden

Av hela arton psalmer nämner ingen av dem Anden, inte ens i en bisats. Psalmbokskommitténs mål med barnpsalmerna var som tidigare nämnts tre grundläggande motiv: de skulle vara kopplade till bibelord, de skulle innehålla ett existentiellt drag där barnet är en viktig del samt psalmerna skulle vara pedagogiserande. Helst skulle psalmerna innefatta alla krav, men det var inte nödvändigt (Selander 1998, 69). Här blir det uppenbart att psalmbokskommittén missat en viktig aspekt av hela den kristna läran om treenigheten. Utifrån texterna framstår Gud som tvåenig, genom representationen av Fadern och Jesus Kristus. Andens obefintlighet i de utvalda psalmerna är högst anmärkningsvärd. Psalmerna är inte den enda vägen till undervisning, men om målet var att psalmerna skall vara pedagogiserande så hade det varit önskvärt att någon av dem för barn och familj relaterade till Anden.

I en debattartikel i Kyrkans Tidning under hösten 2019 skrev teologen och ledarskribenten Jonas Eek om psalmer. Eek (2019) menar, utifrån Susanne Wigorts Yngvessons arbete, att det fortfarande finns en sjungen katekes. Denna består av fem psalmer som människor fortfarande kan. En av dess psalmer är 248 *Tryggare kan ingen vara*. Eek menar att den berör "...Andens gemenskap som inbjuder till trygghet." (Eek, 2019). Detta kan ge ett perspektiv på hur Anden indirekt ändå finns med bland de utvalda psalmerna.

Ett av de mest genomgående temana i psalmerna är just trygghet och relation. Enligt Eeks teori skulle i så fall flertalet av psalmerna handla om just hur Anden verkar i och med människor. Däremot är detta en tolkning som kräver att den som sjunger gör en egen teologisk tolkning, och har fått kunskap om Anden genom annan undervisning. Självklart finns det barn som kan lägga ihop olika erfarenheter och kanske se hur Anden finns med mellan raderna. Däremot, med tanke på övriga psalmers tydlighet och vilja till att ge undervisning, anser jag att detta är en för abstrakt teori för att förklara den obefintliga Anden i urvalet.

## 12.3 Användningen av könsmarkörer

Det framkommer med stor tydlighet att Gud är maskulin i dessa psalmer. Det är också den bild som barnen får med sig från att sjunga dessa kyrkosånger. Det är endast i tre av psalmerna som Gud inte har fått sig något kön tillskrivet. Detta är ett resultat som ligger helt i linje med det som Lejdhamre beskriver i sin avhandling. Hon menar att det endast finns 45

psalmer i *Den svenska psalmboken* som har ett okönat språk för Gud (Lejdhamre 2011, 114). Det faktum att det skulle finnas 45 av 700 psalmer i hela psalmboken, och att 3 av dessa finns i urvalet för barn och familj, ger ett annat perspektiv. Procentuellt finns det därmed en hög andel psalmer med okönat språk i detta urval. Det förminskar inte problematiken, men sätter den i perspektiv till övriga psalmers språk och tradition. Lejdhamre lyfter också att det var först på 1980- och 90-talen som problematiseringen kring användandet av ett manligt laddat språk om Gud blev aktuellt (Lejdhamre 2011, 239). Det var också vid denna tid som de psalmer som har ett neutralt språk för Gud skrevs.

En anledning till att många av texterna har ett språk med könsmarkörer är tradition och koppling till bibeltexter. Uttryck som Herre och kung kommer från bibeltexterna, och skapar därför också en koppling mellan bibeltext och psalm. De är inte bara ord, utan de tillhör också kyrkans eget språk, något som psalmerna också har som mål att lära ut. Däremot kan det problematiseras i större utsträckning, och breddas med psalmer som erbjuder ett annat språk och andra bilder. Det kan också vara just i de psalmer som är riktade till barn och familj som den förändringen skall börja, att anta ett annat perspektiv i en ny generation.

#### **12.4 Kristologin och försoningen**

Att det är jämvikt mellan hög- och lågkristologi bland psalmerna speglar kyrkans uppfattning att Jesus Kristus är sann Gud och sann människa. Barnen får representationer av båda sidor, och får också del av den dubbla roll som Jesus Kristus har.

De högkristologiska aspekterna liknar de som Dalevi kallar för sagohjälten. Sagohjälten bär de högkristologiska egenskaperna, som att Jesus Kristus besegrat döden, är allt igenom god och gör rätt (Dalevi 2007, 278). I psalmerna framställs Jesus Kristus som en räddare och den som kan besegra döden. Som motivering till detta används hans gudomlighet. Det är en bild som barnen kan identifiera med de typer av hjältar som de känner igen från andra sammanhang. Det högkristologiska perspektivet tenderar att lägga en distans mellan barnen och Jesus Kristus. Orden som används är ”kyrkiska” i större utsträckning, och betonar att Jesus Kristus är Gud. Samtidigt betonas att det är genom Jesus Kristus som Gud kan komma till jorden och därmed bli nåbar för människan.

I de lågkristologiska texterna finns det fler ord som knyter an till barnens egen vardag, vilket också kan bidra till att göra Jesus Kristus mer nåbar och förståelig. Här framställs han som en

kompis och som en förtroendeingivande vuxen. I dessa texter personifieras Jesus Kristus med den trygghet som också går att se i andra psalmer.

Det finns en koppling mellan de hög- och lågkristologiska aspekterna av Jesus Kristus. Dessa tar sig främst uttryck i försoningen. Det blir tydligt att det är Jesus Kristus som är den som försonar. Det är han som tar på sig plågorna på korset, det är han som är den som kan öppna vägen till himlen. Detta är en handling som enbart hör samman med Jesus Kristus och inte med den vanliga människan. Men de hög- och lågkristologiska motiven möts i handlingen på korset. Så till skillnad från de motiv som Dalevi (2007, 279) kunde se i sin analys av barnbiblar, där försoningen syftade till att verka som ett föredöme för barnen, så framställs inte försoningen på samma sätt i psalmen, utan den är redan fullbordad. Detta genom att Gud vill komma till jorden och ta på sig plågorna på korset.

### **12.5 Eskatologi**

Den eskatologi som finns i psalmerna beskriver himlen, och den beskrivs som en ljus och glädjefylld plats där människor skall få leva tillsammans med Gud. Återigen finns det en koppling till glädjen. Däremot tar inte psalmerna upp de existentiella frågorna kring döden, utan det framstår som att det finns ett direkt led mellan Jesus handling och människans eviga liv. Kanske är det så att döden som ämne behöver en större kontext än vad som kan rymmas i några psalmverser? Samtidigt, om Jesus Kristus död och uppståndelse kan beskrivas, så borde även de mänskliga existentiella frågorna kunna lyftas i en psalm.

### **12.6 Den djupa glädjen?**

I många av psalmerna finns det en enkelhet och glättighet, vilket syns i betoningen av glädjen. Det finns några rader bland psalmerna som beskriver andra livsvillkor för människan, men de är försvinnande få. Detta ger röst åt ett visst tänkande där det bara är de positiva känslorna som får rymmas. Därigenom blir det en kollision mellan vad kyrkan predikar och vad människan upplever.

Ärkebiskop Antje Jackelén skrev i en debattartikel i Svenska Dagbladet 2017 att barn har rätt att få tillgång till de stora berättelserna, kyrkorummet och seder. Hon menar att barn är andliga varelser som har rätt till en andlig utveckling (Jackelén, 2017). Detta är något som då behöver få präglade även de barnpsalmer som finns i *Den svenska psalmboken*. Psalmerna behöver ge svar på ett djupare sätt som är tillgängligt för barnen, utan att förneka barnens eget

djup. Psalmerna kan och skall vara en del i barnens andliga utveckling, där också en djupare glädje och djupare frågor om människans villkor behöver få rum.

### **12.7 Teologins relevans**

Svenska kyrkan rymmer en stor teologisk bredd. I vissa sammanhang är det helt oproblemiskt att betona att Gud skulle vara en man, medan det i andra sammanhang är en stor fråga som det arbetas aktivt med. Utifrån detta perspektiv kan frågan om språket anses vara olika relevant i olika kontexter.

Svenska kyrkan har arbetat med språket och könsmarkörer när det gällde arbetet med att ta fram den nya kyrkohandboken som blev tagen i bruk 2018. I den har texterna omarbetats i syfte att hitta fler könsneutrala ord för Gud, samtidigt som ord som exempelvis Herre, som baseras på bibeltexter, har fått stå kvar (Svenska kyrkan 2018) Detta kan ses som ett tecken på att även språket i psalmerna skulle kunna vara aktuella för en revidering, eftersom få texter är baserade på direkta bibelcitater.

Kyrkomötet har fattat beslut om att *Den svenska psalmboken* skall genomgå en revidering, på grund av den nya kyrkohandbok som kom ut 2018 (Kyrkomötet 2016). Vad det är med den nya kyrkohandboken som påverkar revideringen står inte i Kyrkomötets protokoll, bara att det är en grund för revidering. I och med den önskade revideringen har en utredningsgrupp fått i uppdrag att undersöka vilka ändringar som behöver göras i samband med arbetet med en ny reviderad psalmbok. Arbetsgruppen lyfter att barnperspektiv är något som de kommer behöva arbeta med, och också att psalmboken skall spegla Svenska kyrkans teologi och identitet i samhället i större uträkning (Ljungqvist 2019).

Utifrån resultatet i denna uppsats är den teologiska relevansen i psalmerna inte ett problem. Istället finns problemet i det som inte nämns. Därför finns det grund för att undersöka hur språket för Gud används samt hur Anden skall lyftas i barnpsalmen. I grunden har inte denna uppsats syftat till att undersöka det som inte finns med i teologin, men i dessa två fall har det varit uppenbart att det fattas. En annan uppsats skulle kunna fördjupa frågan kring vad som fattas i teologin för att kunna fördjupa svaret kring teologins relevans.

När *Den svenska psalmboken* gavs ut 1986 var det nytt att ha en kategori för ”Barn och familj” (Selander 1998, 73). Detta var ett framsteg i sig själv, och ett sätt att ge barnen en synlig plats i gudstjänsten, och det är ett arbete som behöver fortsätta.

Ingrid Selander skall ha sagt att psalmen ”tillhör kyrkan, är dess röst, inte den enskilde individens.” (Wigorts Yngvesson 2019, 175). Psalmerna som kyrkans röst är därför också en anledning till att undersöka och förhålla sig kritisk till psalmernas innehåll så att inte psalm och kyrka talar olika språk.

### **12.8 Psalmboken som ett bekännelsesdokument**

Som tidigare nämnts är *Den svenska psalmboken* ett bekännelsesdokument som skall spegla den tro och bekännelse som Svenska kyrkan står för (Kyrkoordningen 2019, 18 §1). I de analyserade psalmerna finns det en diskrepans mellan vad kyrkan säger sig vilja förkunna och den teologi som blir synlig i psalmerna. En förklaring skulle kunna vara att psalmerna inte är skrivna som en helhet, utan som enskilda bidrag som blir sammansatta till en helhet. Men, i denna helhet finns det brister. Psalmerna kan också tänkas bli kompletterade av andra psalmer och sånger. Ändå är det värt att reflektera kring vad som händer när psalmerna blir del av ett bekännelsesdokument. De får en särställning gentemot andra sånger, och borde därför spegla mer av Svenska kyrkans tro och liv.

### **12.9 Reflektioner kring uppsatsens metod**

Frågeställningen för uppsatsen var öppet formulerad, vilket också resulterade i ett mer öppet svar än om den hade varit något mer specifik. Anledningen till den öppna frågeställningen är baserad både på metod och på det faktum att urvalet av barnpsalmer i *Den svenska psalmboken* är begränsat. Urvalet kunde breddats genom att ta in andra psalmer, men då hade det också behövts någon form av informanter eller annan kategorisering för att få fram ett alternativt urval. En psalm som i så fall skulle kunnat tänkas är psalm 21 *Måne och sol* som står med som lovsång i ordningen för familjegudstjänst i 1986 års kyrkohandbok (Svenska kyrkan 1987), samt som lovsångsalternativ i Gudstjänstmusik A i 2017 års kyrkohandbok (Svenska kyrkan 2018). Detta hade givit ett perspektiv på problemet med Anden.

Metodvalet har fungerat väl för denna typ av analys. Om urvalet hade varit större hade en annan metod kunnat användas, till exempel en metod där kategorierna var förutbestämda för att istället undersöka ett specifikt fenomen bland de utvalda psalmerna. Nackdelen med

metoden är att det är jag själv som är filtret för analysen, vilket kan bidra till att jag går in med en omedveten förförståelse för både texter och för vad jag tror att jag skall finna för resultat. Genom att låta kategorierna komma före valet av teori hoppas jag ha minskat min egen påverkan, eftersom teorin blir en del av den fördjupade analysen.

I den första analysen uppstod hela sexton kategorier, varav sex huvudkategorier, som sedan blev grund för en fortsatt analys. Eventuellt hade det gått att föra samman fler kategorier för att skapa ett bredare spektrum och djup för analysen. Däremot finns det då risk för att resultatet hade blivit mer diffust.

### **13. Slutsats**

Denna uppsats har syftat till att undersöka vilka teologiska teman som finns bland de psalmer som står under rubriken "Barn och familj" i *Den svenska psalmboken* från 1986, samt det komplement av åtta psalmer som rekommenderas av psalmbokskommittén bland övriga psalmer. Syftet har även varit att kritiskt undersöka hur relevanta dessa teman är. Analysen har gjorts med en kvalitativ innehållsanalys med en konventionell ansats.

Denna analys resulterade i sex olika teologiska teman, där det mest grundläggande är att majoriteten av psalmerna berör relationen mellan människa och Gud och hur Gud handlar i världen för människans skull. Det finns en betoning på människans upplevelse av glädje och lycka.

Gud beskrivs som Gud, men också i egenskaperna av att vara Fader och Jesus Kristus. Gud definieras i en övervägande majoritet av psalmerna som han. Gud framställs som en Gud som är omsorgsfull, har en vilja att beskydda samt är omhändertagande. Gud skildras som närvarande och har en vilja att dela människans liv. Denna närvaro resulterar i en trygghet för människan i hennes liv.

I bilden som framträder av Jesus Kristus förekommer både hög- och lågkristologiska bilder i lika stor uträkning. Det finns ett eskatologiskt tema som är återkommande i flera psalmer, där främst bilden av hur människan en dag skall få leva i himmelen och att där skall vara glädjefyllt betonas. De teman som framträder kan anses vara relevanta, men kan vara i behov av komplettering.

Utifrån att *Den svenska psalmboken* är ett av Svenska kyrkans bekännelsesdokument finns det en god grund till vidare reflektion kring resultatet. Det tydligaste resultatet är att Anden inte förekommer i någon av psalmerna, vare sig direkt eller indirekt. Det resulterar i en märklig bild av treenigheten. Till detta bör läggas problemet med att det är manliga könsmarkörer som får definiera vem Gud är.

Svenska kyrkan står inför en revidering av *Den svenska psalmboken*. Denna uppsats kan också notera att det finns behov av en revidering om det som Svenska kyrkan säger sig vilja förmedla också ska speglas i psalmerna för barn och familj.

## 14. Källförteckning

- Cárcamo Elisabeth (2003) Barnpsalmen idag i Rubenson, Samuel & Selander, Sven-Åke, *Liturgi och språk*, Artos, Skellefteå, 2003, 84-107.
- Dalevi, Sören (2007). *Gud som haver barnen kär?: barnsyn, gudsbild och Jesusbild i Barnens bibel och Bibeln i berättelser och bilder*. Diss. Karlstad : Karlstads universitet, 2008.
- Den svenska psalmboken: antagen av 1986 års kyrkomöte*. (1986). Älvsjö: Verbum.
- Den svenska psalmboken med tillägg*. 2. utg. (2005). Stockholm: Verbum.
- Eek, Jonas. (2019). Nu måste arbetet med en ny psalmbok komma i gång. *Kyrkans Tidning*, 19 september. <https://www.kyrkanstidning.se/ledare/nu-maste-arbetet-med-en-ny-psalmbok-komma-i-gang>
- Heberlein Ann (2007) Synd och frälsning i Martinson, Mattias, Sigurdson, Ola & Svenungsson, Jayne (red.) *Systematisk teologi: en introduktion*. Stockholm: Verbum, 189-211.
- Hsieh, Hsiu-Fang & Shannon, Sarah E. (2005) 'Three Approaches to Qualitative Content Analysis', *Qualitative Health Research*, 15(9), pp. 1277–1288.  
doi: [10.1177/1049732305276687](https://doi.org/10.1177/1049732305276687).
- Jackelen, Antje (2017) Ärkebiskopen: Barn har rätt till andlig utveckling. *Svenska Dagbladet*, 7 maj. <https://www.svd.se/arkebiskopen-barn-har-ratt-till-andlig-utveckling/om/debatt>
- Kyrkomötet (2016). Protokoll från kyrkomötet 2016. Gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 <https://www.svenskakyrkan.se/filer/ea883cd0-47c8-4fe6-aa52-c2c503866045.pdf>
- Kyrkoordningen 2019 (2019) <https://www.svenskakyrkan.se/filer/KO%2019%20jan%202019.pdf>
- Lejdhamre, Agneta (2011). *Psalm - kön - kyrka: könsförståelse och kyrkosyn i Den svenska psalmboken och i Svenska kyrkans kyrkomöte*. Diss. Uppsala : Uppsala universitet, 2011.
- Ljungqvist, Matilda. (2019) Nu tas första stegen mot ny psalmbok. *Kyrkans tidning*, 8 oktober. <https://www.kyrkanstidning.se/nyhet/nu-tas-forsta-stegen-mot-ny-psalmbok>



Nisser, Per Olof, Selander, Inger & Bernskiöld, Hans (2014). *Psalmernas väg: kommentarer till text och musik i Den svenska psalmboken. Band 1 Psalmerna 1-204 av den ekumeniska psalmboksdelen*. Visby: Wessmans musikförlag AB.

Nisser, Per Olof, Selander, Inger & Bernskiöld, Hans (2017). *Psalmernas väg: kommentarer till text och musik i Den svenska psalmboken. Band 2 Psalmerna 205-420 av den ekumeniska psalmboksdelen*. Visby: Wessmans Musikförlag AB.

Nisser, Per Olof, Selander, Inger & Bernskiöld, Hans (2019). *Psalmernas väg: kommentarer till text och musik i Den svenska psalmboken Band 3 Psalmerna 421-651: Liturgiska sånger*. Visby: Wessmans Musikförlag.

Selander Sven-Åke (1998) ”Tryggare kan ingen vara” om barnet i psalmer och visor i Hilding Pleijel symposium (1998). *Barnet i kyrkohistorien*. Lund: Lund Univ. Press 63-80.

Selander Sven-Åke (2013) Doppsalmer i Svenska kyrkan i Fagius, Gunnel & Borgehammar, Stephan (2013). *Med skilda tungors ljud: körsång och gudstjänstspråk*. Skellefteå: Artos & Norma, 81-133.

Sigurdson Ola (2007) Kristologi i Martinson, Mattias, Sigurdson, Ola & Svenungsson, Jayne (red.) *Systematisk teologi: en introduktion*. Stockholm: Verbum, 167-187.

Svenska kyrkan (1987). *Den svenska kyrkohandboken: antagen för Svenska kyrkan av 1986 års kyrkomöte. D. 1, Den allmänna gudstjänsten och De kyrkliga handlingarna*. Stockholm: Petra.

Svenska kyrkan (2018). *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan: antagen för Svenska kyrkan av 2017 års kyrkomöte. Del 1*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Söderström, Eva-Lisa (2012). *Kristusbilder i Den svenska psalmboken från 1986 – Vem säger människorna att jag är?* Kandidatuppsats. Ersta Sköndal Högskola.

Westerlund Katarina (2007) Antropologi och eskatologi i Martinson, Mattias, Sigurdson, Ola & Svenungsson, Jayne (red.) *Systematisk teologi: en introduktion*. Stockholm: Verbum, 145-166.

Wigorts Yngvesson, Susanne (2019). *All din nåd är öppen famn: psalmernas sjungna teologier*. Stockholm: Verbum.

Åkerlund, Cecilia (2019). Barnpsalm, text och frälsning: En tillbakablick. Hur frälsning behandlas i några barnpsalmer från 1960- och 70-talet. Kandidatuppsats. Uppsala universitet.

## Bilagor

**Tabell 1: Gud: Fader, Son och Ande samt genus**

Psalm	Gud	Genus	Fader/ Skapare	Sonen/ Frälsaren	Anden/ Livgivaren
116: Nu tändas tusen juleljus	x	-	-	”Herren Jesus Krist, vår Frälsare och Gud”	-
121: När juldagsmorgon glimmar	x	-	-	”Guds son”	-
133: Himmlen är så härligt blå	-	-	-	”Lilla barn” ”Jesus deras vän”	-
193: Gud som haver barnen kär	x	Man /Fader	x	-	-
210: Jag lyfter ögat mot himmelen	x	Man/ Fader	x	-	-
238: Jag lyfter mina händer	x	Man	-	-	-
248: Tryggare kan ingen vara	x	Man	x	-	-
255: Alla har brått	x	Man	-	-	-
605: Gud bor i ett ljus	x	Man	-	Gud blir ett barn	-
606: Det gungar så fint	-	-	x	Går på mjuka sandaler, har mantel av lenaste garn, doft ren. ”Herren Jesus, som vill till himmelens glädje dig bära”	-
607: Jag är hos dig min Gud	x	Liknas vid en mamma	-	-	-
608: Vi sätter oss i ringen	x	Man	x	-	-
609: Advent är mörker och kyla	x	-	-	”Väntan på Kristus”, lär oss ta hand om varann”	-
610: Jesus satt i båten	-	-	-	Jesus som förkunnare av himmelriket	-
611: Vackra törnrosbuske	-	-	-	”Plågorna tog Jesus, allas synd han bar”	-
612: Uppstått har Jesus	x	-	-	”Uppstått har Jesus ”, ”...döden blir kort”,	-
613: Inför Guds himlatron	x	Man	-	-	-
614: Sackeus var en publikan	-	-	-	”Jag vill bli din gäst”	-

Tabell 1: förekomsten av Gud: Fader, Son och Ande samt genus på Gud.

Teckenförklaring: x: förekommer i texten, -:förekommer inte i texten

**Tabell 2: Förekomsten av glädje/lycka samt eskatologiska inslag i psalmen**

<b>Psalm</b>	<b>Glädje/Lycka</b>	<b>Eskatologi</b>
116: Nu tändas tusen juleljus	”Går julens glada bud”	-
121: När juldagsmorgon glimmar	-	-
133: Himmlen är så härligt blå	”Lyckliga gick alla tre” ”Om vi gör det glatt och gärna”	-
193: Gud som haver barnen kär	”Står min lycka i Guds händer” ”Lyckan kommer, lyckan går”	-
210: Jag lyfter ögat mot himmelen	”Jag är så glad att få tacka dig”	”Och låt mig växa för livets land, som är ditt himmelska rike”
238: Jag lyfter mina händer	-	”Min utgång han bevarar”
248: Tryggare kan ingen vara	”Ingen nöd och inte lycka” ”Gläd dig då”	-
255: Alla har brått	”Han gör mig glad”	-
605: Gud bor i ett ljus	-	-
606: Det gungar så fint	-	”Till himmelens glädje dig bära”
607: Jag är hos dig min Gud	-	-
608: Vi sätter oss i ringen	-	-
609: Advent är mörker och kyla	-	”Advent är väntan på Kristus”
610: Jesus satt i båten	”Lycklig den som sålde allt”	”..- himmelriketspärla...”
611: Vackra törnrosbuske	”men glädjen lämnade han kvar”	-
612: Uppstått har Jesus	”Hurra” Glada tackar vi Jesus”	”Vi skall få leva hos dig en gång” ”Ny skall Gud göra människan”
613: Inför Guds himlatron	”Blåser en glad fanfar”	”Inför Guds himlatron, ville jag stå en gång”
614: Sackeus var en publikan	”...Den allra gladaste i stan”	-

Tabell2 : förekomsten av Glädje/lycka respektive eskatologiska inslag.

Teckenförklaring: , -:förekommer inte i texten

**Tabell 3: Guds närvaro/trygghet beskriven i psalmen**

<b>Psalm</b>	<b>Guds närvaro/trygghet/relation beskriven i psalmen</b>
116: Nu tändas tusen juleljus	”Född är Herren Jesus Krist”
121: När juldagsmorgon glimmar	”Välkommen hit till jorden”
133: Himmlen är så härligt blå	”Stjärnan är hans ord som lyser klarast när vi går och fryser”
193: Gud som haver barnen kär	”Se till mig som liten är” ”Står min lycka i Guds händer” ”Du förbliver Fader vår”
210: Jag lyfter ögat mot himmelen	”Du käre Gud som är barnens vän” ”Du ser på mig” ”Vad jag ber vill du höra” ”...allt gott du mig ständigt ger” ”Så skydda mig”
238: Jag lyfter mina händer	”Från dem han hjälpen sänder” ”alltid leder” ”hör mig när jag beder” ”skyddar mig allt fort” ”Han låter mina fötter ej slinta” ”och blir mig alltid när” ”Nådigt mig bevarar och skyddar mig från fall” ”mig dag och natt försvarar” ”och skyddar mig från fall” ”Allt ont han från mig vänder och frälsar kropp och själ” ”Sin nåd Gud aldrig sparar”
248: Tryggare kan ingen vara	”Tryggare kan ingen vara än Guds lilla barnaskara” Herren sina trogna vårdar” ”Över dem hans sig förbarmar, bär dem upp på faders armar” ”...skall ut ur hans hand dem rycka” ”Vän för andra vänner, sina barns bekymmer känner” ”...Skall dig bevara” ”Samme fader han dock bliver” ”barnets sanna väl allena”
255: Alla har brått	”Gud har ju tid” ”Han gör mig glad” ”Allt blir så lätt om du är med mig bara”
605: Gud bor i ett ljus	”Men Gud kommer hit, han vill vara här” ”Så du blir ett barn som Maria bär”
606: Det gungar så fint	”han bär dig mitt barn” ”Mitt barn du är buren i Skaparens famn” ”Han andas intill dig så nära” ”Håll omkring” ”Känner ditt namn” ”gråter med dig” ”ler när du ler”
	<i>tabellen fortsätter på nästa sida</i>

607: Jag är hos dig min Gud	”Jag är hos dig min gud” ”Som barnet hos sin mamma” ”som fågeln i sitt bo” ”...så får jag lugn och ro”
608: Vi sätter oss i ringen	”Gud är allas pappa”
609: Advent är mörker och kyla	
610: Jesus satt i båten	
611: Vackra törnrosbuske	
612: Uppstått har Jesus	
613: Inför Guds himlatron	
614: Sackeus var en publikan	”Jag vill så gärna bli din gäst”

*Tabell 3: Tabell över Guds närvaro och känslan av trygghet hos människan beskrivet i psalmerna.*